

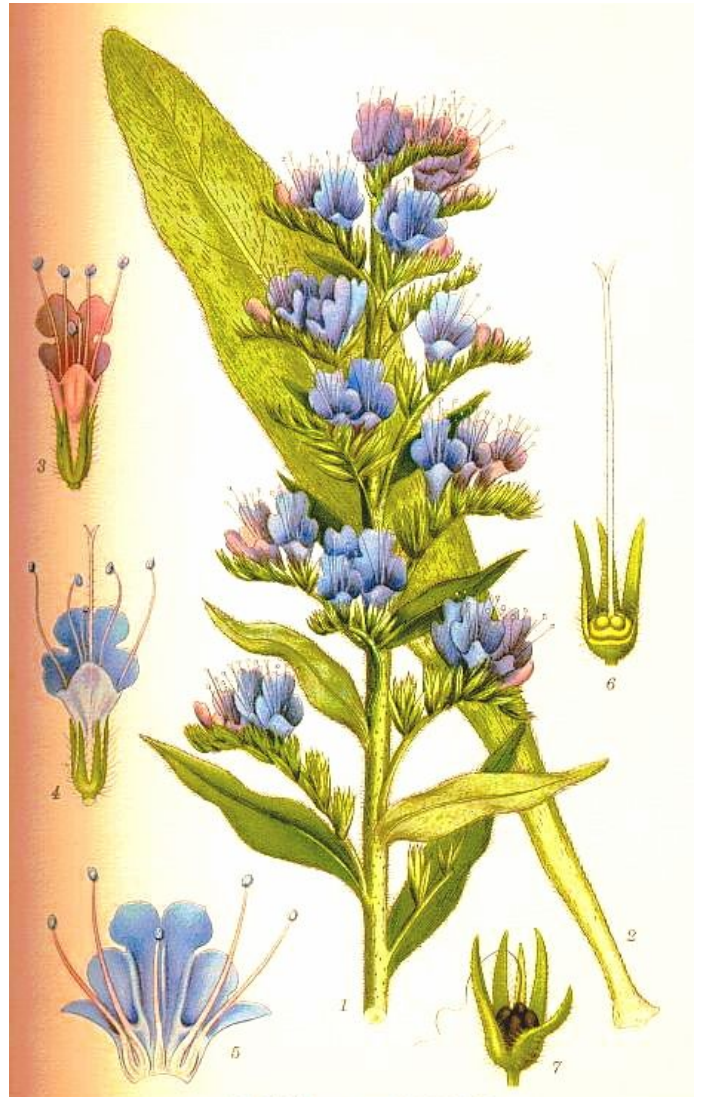
CUES DE PORC

Echium vulgare L.

[1753, Sp. Pl. : 139] $2n = 16, 32$

E. vulgare ssp. *argenteum*. Imatge: JAN KOPS

E. vulgare ssp. *vulgare*. Imatge: CARL AXEL
MAGNUS LINDMAN

Echium vulgare ssp. *argenteum*

Echium vulgare ssp. *vulgare*

Echium vulgare. Imatge: THOMÉ, OTTO WILHELM

Echium vulgare ssp. *vulgare* (?) al Moixerò

fulles basals d'*Echium vulgare ssp. argenteum*.

E. vulgare ssp. vulgare. Foto: ALAIN BIGOU

Echium vulgare ssp. wierzbickii

Echium vulgare ssp. argenteum

Echium vulgare ssp. vulgare. Foto: D. GÓMEZ

Echium vulgare ssp. vulgare

NOMS POPULARS

- Alemany:** Gewöhnliche natternkopf/Natterkopf/Blaue natternkopf / Blaue ochsenzunge / Blauer heinrich / Blauer nattenkopf / Blauer natternkopf / Gemeiner / Gemeiner natterkopf / Gemeiner natternkopf / Gewöhnlicher natternkopf / Himmelbrand / Natternkopf / Starrer hansl / Stolzer heinrich
- Anglès:** Viper's bugloss/Blue devil / Blue echium / Blueweed / Common echium / Common viper's-bugloss / Common viper's bugloss / Common vipersbugloss / Viper's bugloss / Vipers-bugloss/ Patterson' curse
- Àrab:** أخيون / حشيشة الأفعى
- Aragonès:** culebrera, yerba zerruda, botón de gato, culebrera, hierba cerruda, ierba zerruda, viborera.
- Bable:** cardosa, cardosina, cardosín, chupamiel, h.ortiga montesina, hierba de las siete sangrías
- Basc/Euskera:** idimia, sugedorri-belarra, susegorri-belar.

Castellà:

abalea	culebrino	lenguaza
aguamiel	escarbeña	lenguazas
aguamieleras	escardeñas	matafuegos
algamula	flores de judío	melera
argamula	forraje	mieleras
boninos	hierba azul	oreja de mula
borraje	hierba de la víbora	pampinto
buglosa	hierba viborera	para-que-te-quiero-
buglosa salvaje	jarrita	mañosa
cardeña	lengua de buey	pulmonaria
chupadeles	lengua de buey	sonaja
chupamiel	salvage	taragontía
chupamieles	lengua de vaca	viborera
clara	lenguardas	viborera común
colmenillas	lenguardía	viborera morada

viperina
virborera

vivorera morada
yapazos

yerba de la víbora

Català:

baldofa
bigalosa
bolenc bort
boleng
bolenga borda
borraina borda
borratja borda
borratxa borda
bovina
bugalosa

burraina
burreinets
cardet pelut
cerradeta
cua de porc
cul de porc
herba bovina
herba de la vibra
herba del vibre
herba peluda

herba viperina
herba vivorera
herva de la víbora
llengua bovina
llengua bovina borda
llengua de bou
sardineta
serradeta
vivorera
viperina

Danès: Almindelig slangehoved/Slangehoved

Easlovac: Hadinec obyčajný

Eslovè: Navadni gadovec/Gadovec navadni

Estonià: Ussikeel/Harilik ussikeel

Finlandès: Kyläneidonkiel/Neidonkieli / Piennarneidonkieli

Francès: Vipérine commune/Vipérine vulgaire/Herbe aux viperes / Viperine /
Bouquet Bleu/ Vipérine ordinaire/ Langue d'oie

Gaèlic: Lus nathrach

Gal·lès: Gwiberlys/Bronwerth y wiber / Bwglos y wiber / Glas y graean / Glesyn y
wiber / Gwiberlys cyffredin / Tafod y bwch / Tafod yr afr

Gallec: borralla brava, borrasca, borrasca, borrasca brava, borrasca bravía,
borraxón, erva viperina, herba viboreira, leituga brava, loberma,
loberme, soaxe, suaxes, suaz, viperina, xoá.

Grec: Βοϊδόγλωσσον / Έχιον το κοινό / Μαννούι

Holandès: Slangenkruid/Slangekruid

Hongarès: Terjőke kígyószisz

Islandès: Naðurkollur / Nöðrugín

Italià: Erba viperina / Lingua di bove / Viperina / Viperina azzura

Japonès: シベナガムラサキ/ エキウム・ウルガーレ

Noreuc: Ormehode/Ormehuvud / Ormehovud

Persa/Farsi: گل افعی رسمی

Polonès: Żmijowiec zwyczajny

Portuguès: viperina, soagem, borralla brava, borrasca brava, borraxón, chupamel, erva
da víbora, erva viperina, erva-viperina, herba da víbora, lingoa de boi, lingoa
de vaca, lingoa de vaca brava, soagem, soaxe, viperina, viperina ordinaria

Rus: Синяк обыкновенный

Suec: Blåeld

Turc: Adi engerekotu

Тхес: Hadinec obecný

Ucraïnès: Синяк звичайний

Xinès: 蓝蓟

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

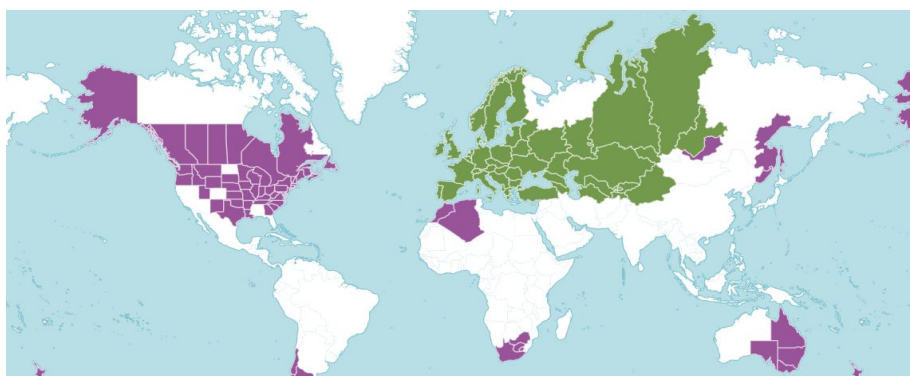
La família de les Boraginàcies es distingeix per tenir flors amb calze i corol·la, , superovàriques, gamopètales, isostèmones, força regulars, no ser bulboses, fruit en tetraqueni, 5 estams inserits a la corol·la, fulles no carnosos, alternes. Dins la família de les *Boraginàcies*, el gènere *Echium* es distingeix per no tenir la corol·la esquames a la gorga i ser la corol·la campanulada. I, dins el gènere, *Echium vulgare* es distingeix per tenir alguns (3-5) estams exserts, la corol·la blava amb pèls curts repartits arreu i llargs sobre els nervis i als marges dels lòbuls, calze amb lòbuls no setacis, fulles caulinar del

mig de més de 4 mm d'amplada, lanceolades, planta no llenyosa, corol·la de més de 9 mm, tija amb setes llargues patents i pèls curta retrorsos adpresos, corol·la marcadament zigomorfa amb el tub poc marcat, fulles superiors oblanceolades amb la base atenuada, calze durant la floració de 4.5-6 mm i corol·la de 10-21 mm. ***Echium vulgare*** sol tenir una mida entre 20 i 130 cm. A més, pot tenir un aspecte unicaule, ben erecte i amb rames curtes de 8 cm; o pluricaule amb rames més o menys ajagudes divaricades, de més de 20 cm de longitud, i ser anual o perenne. La tija sempre és sericea i hispida amb setes rígides patents (perpendiculars a l'eix) de base pustulada i pèls curts adpresos retrorsos. Les fulles són hispides amb indument també doble, amb el nervi central marcat però els secundaris no. Les fulles basals que formen una roseta fan fins 25 × 2 cm, són atenuades amb pecíol molt curt i lanceolades o oblanceolades. Les fulles de la tija solen fer 9 × 1 cm, ser sèssils, oblanceolades. Les caulinars superiors de base atenuada o truncada, oblanceolades més o menys amples a la base. La inflorescència és espiciforme, cilíndrica amb nombroses cimes multiflores corbades amb més o menys intensitat, denses, de fins a 10 cm (o 20) quan fructifiquen. Les flors són marcadament zigomorfes. Tenen bràctees de 4-8 mm, linear-lanceolades tan o més llargues que el calze. Calze de la flor de 4.5-6 mm, ovoide quan fructifica. Lòbuls de 0.4-1 mm d'amplada, iguals, linear-lanceolats, erecte al fructificar, amb indument triple: setes rígides de base pustulada, pèls curts atrorsos adpresos i pèls llargs antrorsos. Corol·la de 10-21 mm, en forma d'embut, amb pèls llargs sobre els nervis i curts repartits per tota la superfície exterior. Tub poc marcat, més llarg que el calze. Estams amb filament glabres, i 3-5 d'ells molt exserts. Anteres ovoides blaves. Estil més llarg que la corol·la, pilós. Núcules de 2-2.8 × 1.5-2 mm, amb 4 quilles (1 dorsal, 1 ventral 2 laterals) tuberculades-crestades o muricades-crestades.

A la terra baixa i muntanya mitjana baixa és molt freqüent la ssp. ***argentae*** (Pau)F.Q. (= ssp. *pustulatum* (Sm.) Rouy ex Em. Schmid & Gams). Té les fulles basals estretes, uninervades, de més de 10 cm de longitud, panícula poc densa, flors de color blau i morat fosc, de 24 mm, i estams glabres, 3-4 poc exserts. En canvi, a l'estatge subalpí i zona alta de la muntanya mitjana es pot veure, poc abundant en general, la ssp. ***vulgare***, de flors de color blau més clar, de 14 mm, unicaule, o poc ramificada, amb pústula de la base de les setes poc marcada, 4-5 estams molt exserts, tub de la corol·la que no sobrepassa el calze, i fulles basals de fins a 10 cm de longitud com a molt. La ssp. ***wierzbickii*** (Heberle)Rouy (= *parviflorum* Schur) té un port més ajagut, la inflorescència més ramificada, amb rames molt divaricades, flors la meitat de grans, estams menys exserts, núcules molt tuberculades, fulles més curtes. La ssp. ***lacaitae*** (Sennen) Bolòs&Vigo (= *E. vulgare* ssp. *granatense* (Coincy) Lacaita té les flors d'un blau i morat fosc, les fulles basals caduques, amb els nervis laterals marcats, les panícules laxes i els estams poc exserts i sovint pilosos. Es fa al SE de la península.

MALURES: *Ethmia bipunctella*, *Sclerotinia sclerotiorum*

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Echium vulgare al món, segons Plants of the World.

És planta de prats secs sobre terrenys no massa inclinats. Es fa a Europa i la meitat occidental d'Àsia. Introduïda a Amèrica (Nord i Sud), Àfrica (Nord i Sud), extrem oriental d'Àsia i Est d'Austràlia (i Nova Zelanda).

A Catalunya poden acompanyar-la (a la ssp. *argentea*):

<i>Anthyllis tetraphylla</i>	<i>Euphorbia niceeensis</i>	<i>Reichardia picorides</i>
<i>Brachypodium retusum</i>	<i>Euphorbia segetalis</i>	<i>Satureja graeca</i>
<i>Centaurea aspera</i>	<i>Euphorbia serrata</i>	<i>Scorpiurus subvillosus</i>
<i>Convolvulus althoides</i>	<i>Galium lucidum</i>	<i>Sedum sediforme</i>
<i>Eryngium campestre</i>	<i>Heteropogon contortus</i>	
<i>Euphorbia biumbellata</i>	<i>Phagnalon saxatile</i>	

I a la ssp. *vulgare* poden acompanyar-la:

<i>Anthyllis montana</i>	<i>Jasione montana</i>	<i>Poa pratensis</i>
<i>Bromus erectus</i>	<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Poa supina</i>
<i>Digitalis purpurea</i>	<i>Plantago lanceolata</i>	<i>Trifolium montanum</i>

HISTÒRIA

Per a NICHOLAS CULPEPER (segle XVII) la «*viper's bugloss*» és la planta més galant de les regides pel Sol. És un bon remei contra el verí de serps o altres verins (també de plantes). Com a preventiu havent pres la rel o la planta el verí de la serp ja no farà cap efecte. La rel o la llavor reconforten el cor, fan fora la tristesa o la melancolia que no té un motiu que la provoqui. Calma les pujades de febre. La llavor beguda amb vi augmenta la llet a les dones que donen el pit. També calmen el dolor a la ronyonada. També serveix per a tots els casos anteriors l'hidrolat o destil·lat de la planta. I contra la depressió nerviosa també va bé prendre el xarop fet amb la planta.

Per la teoria de la signatura les llavors tenen la forma d'un cap de serp i per això serveixen com antídote contra el llur verí.

PROPIETATS MEDICINALS

• afrodisíac	• galactàgoga LLA
• antídote de picades de serps	• IMAO
• antiinflamatori	• sialagóg
• cosmètic	• sudorífic
• diürètic	• vulnerari
• emol·lient	

USOS MEDICINALS

• abscessos	• <i>Listeria monocytogenes</i>
• acne UI	• llet escassa (LLA + vi)
• càlculs intestinals UI	• leucocitopènia
• càlculs salivals UE	• lumbàlgia
• catarro	• llúpies UE
• colesterol alt	• mal de cap
• depressió nerviosa	• mal de coll
• dolors	• mal de queixal
• febre	• nerviosisme
• ferides	• pell irritada UE suc TIJ
• furúncols FLO UE	• picades d'escorçons
• hemorràgies del post-part	• puerperi
• hemorroides	• refredat FLO
• herpes	• retenció d'orina
• <i>Listeria ivanovii</i>	• reuma

- *Staphylococcus aureus* (MEL)
- torçades
- tos
- tristesa
- urticària UE
- virus
- voltadits

Flor de BACH: quan hi ha poca acceptació de sí mateix, negativitat, i manca d'apropament als altres.

ALTRES USOS

Amb la rel se'n fa un tint vermell fosc. Les fulles molt tendres a Andalusia es mengen en amanides, talladetes a bocins fins o cuites.

POSSIBLE TOXICITAT

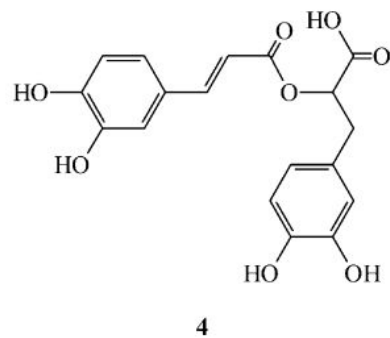
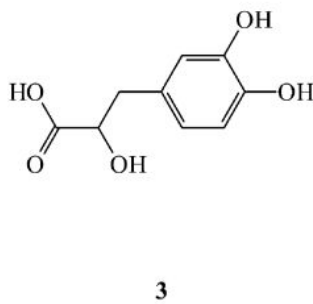
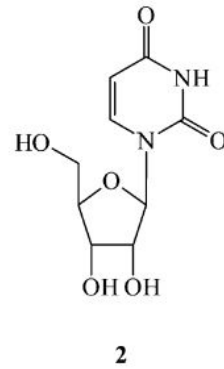
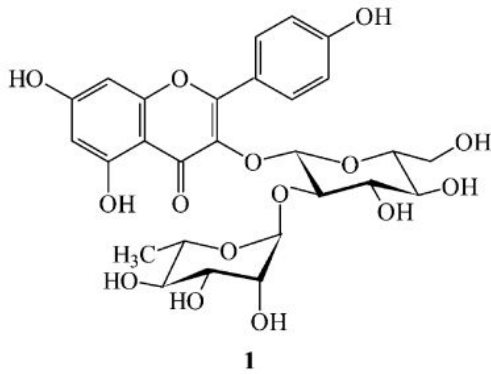
L'echiïna és un verí similar al curare, però es troba en tan petita proporció a les llavors, que fer la infusió de la planta no comporta cap perill pel que fa a aquest principi actiu. Pel que fa als alcaloides pirrolizidínics sí que hi ha perill, i s'ha donat el cas d'enverinament d'un grup de toros de lídia pasturant en una devesa on abundaven molt aquestes plantes. Probablement sabien de l'efecte afrodisíac de la planta, però no varen actuar amb prou mesura. La mel elaborada amb el nèctar de les seves flors pot dur massa alcaloides pirrolizidínics (fins a 0.150 ppm) per a alguns fetges delicats. Al pol·len poden haver-hi més de 500 ppm (fins a 3.5%). Al nèctar i al pol·len abunda més l'echimidina(+N-òxid), Al pol·len també abunda l'echivulgarina(+N-òxid). En ús interne la planta no s'hauria de prendre més que un o dos cops al mes, per tal de deixar recuperar-se al fetge.

PRINCIPIS ACTIUS D'ECHIUM VULGARE

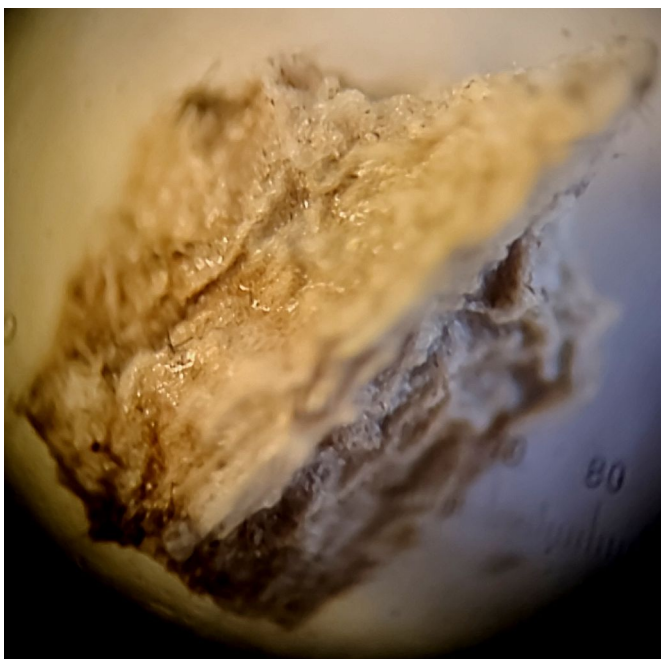
• 7-O-acetil-vulgarina POL	• àcid rosmarínic TIJ
• 9-O-angelil-retronecina POL	• àcid salicilic
• acetil-echimidina POL	• àcid vaccènic LLA
• àcid 3-(3',4'-dihidroxi-fenil)-(2R)-làctic	• àcid vainílic
• àcid 4-hidroxi-benzoic TIJ	• al·lantoïna REL
• àcid alfa-cumàric	• alkanina REL
• àcid alfa-linolènic LLA	• aminoàcids
• àcid benzoic	• antocianines FLO
• àcid clorogènic TIJ	• apigenina
• àcid el·làgic	• asperumina
• àcid eixosanoic LLA	• catecol
• àcid erúic	• catequina
• àcid esteàric LLA	• consolidina
• àcid estearidònic LLA	• echiïna LLA
• àcid ferúlic	• echimidina (+N-òxid) POL
• àcid gàl·lic	• echimiplatina POL
• àcid gamma-linolènic LLA	• echiumina
• àcid iso-ferúlic	• echiuplatina POL
• àcid linoleic LLA	• echivulgarina (+N-òxid)
• àcid oliec LLA	• esqualè LLA
• àcid litospèrmic	• estigmast-4-èn-3,6-diona REL
• àcid nervònic	• heliosupina
• àcid p-cumàric	• hesparetina
• àcid p-hidroxi-benzoic	• hesperidina
• àcid palmític LLA	• kaempferol- 3-O-neo-hesperidiòsid
• àcid protocarteuic	• leptantina POL
	• litospermidina A

- naringenina
- naringina 2%
- polisacàrids amb D-galactosa, D-glucosa, L-arabinosa, L-rhmanosa
- quercetina
- quercitrina 2%
- rutina TIJ

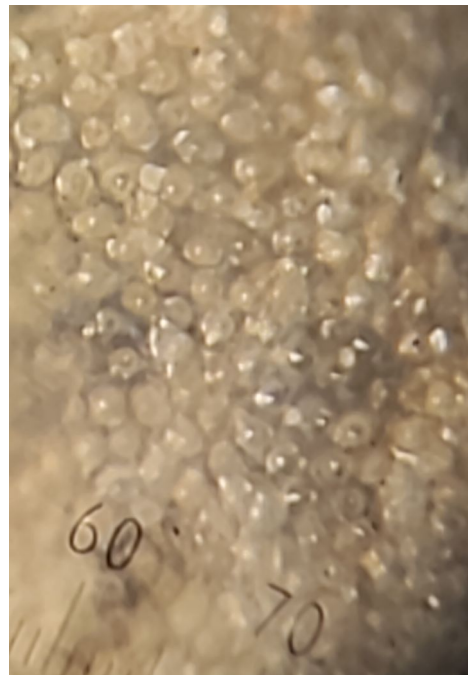
- tanins
- shikonina TIJ
- uplandicina POL
- uridina
- vulgarina

1= kaempferol-3-O-neo-hesperidiòsid; 2= uridina; 3= àcid 3-(3',4'-dihidroxi-fenil)-(2R)-làctic; 4= àcid rosmarínic

núcula de 3 × 2 mm d'*Echium vulgare ssp. argentae* (del Papiol)

detall d'una núcula llisate d'*Echium vulgare ssp. (?)* a Vallvidrera (berruguetes de 10-14 micres)

echivulgarina

